



Opava 15.5.2012
čj. SRS 019872/2012

Oblastní odbor SRS
Jaselská 552/16
746 82 Opava

Zpráva č. 7 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 7.5.–13.5.2012

1. Počasí

Období začalo slabými dešťovými srážkami, ranními teplotami kolem 10 °C a odpoledními ke 20 °C. Oblačnost se postupně zmenšovala a rostly zejména odpolední teploty. Příliv teplého vzduchu vyvrcholil 11.5., kdy se odpolední maxima na řadě míst přiblížila ke 30 °C. Následovalo prudké ochlazení až o 15 °C, nárůst oblačnosti a místy se objevily většinou slabé dešťové přeháňky. Celkově byly srážky velmi rozdílné, většinou však pouze slabé do 5 mm.



2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Vegetace díky příznivým podmínkám velmi rychle postupuje. Výskyty škodlivých organismů jsou dosud až na výjimky slabé. Polní práce pokračují kultivací okopanin, přihnojováním, ochranou proti chorobám, škůdcům i plevelům.

OBILNINY

Porosty obilnin jsou zapojené, většinou vyrovnané a v dobrém zdravotním stavu, výskyty chorob a škůdců jsou slabé. Mrazem poškozené porosty jsou v různém stupni prořídle a místy slabě odnožené.

PŠENICE OZIMÁ (RF 31–51 BBCH, fáze prvního kolénka až počátek metání)

Ve většině okresů byly do 11.5. zaznamenány první slabé výskyty **tečkované listové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** na spodních listech.

První výskyty **světle hnědé skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*)** byly hlášeny 9.5. z okresů Jeseník (Javorník-Ves) a Opava (Pusté Jakartice).

Ojedinělý střední výskyt **lemované stébelné skvrnitosti pšenice (*Rhizoctonia cerealis*)** zaznamenali v okrese Jeseník (Javorník-Ves).

Střední výskyt **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)** trvá v okrese Přerov (Skalička).

Ošetření proti houbovým chorobám má zpravidla postihnout celý komplex listových chorob s cílem ochránit zejména praporcový list. Provádí se v období od tvorby posledního listu (fáze 37 BBCH) do začátku metání (fáze 51 BBCH), v každém případě je nutné dodržet pokyny na etiketě použitého přípravku.

Další první výskyt **mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*)** v porostech ozimých pšenic zaznamenali 11.5. v okrese Frýdek-Místek (Hodoňovice).

Pozorování mšic se provádí na začátku metání (49 BBCH), na začátku kvetení (61 BBCH) a začátku zrání (71 BBCH). Kontroluje se 50 odnoží, vždy všechny listy a klas (5 míst krát 10 odnoží).



Pozorování se provádí více než 20 m od okraje porostu. Vypočte se průměrný počet každého druhu na jednu odnož.

Ošetří se porosty, kde je v průměru 3 a více mšic na jednu odnož.

První výskyty larev kohoutků (*Oulema sp.*) byly zjištěny 9.5. v okresech Olomouc (Paseka) a Přerov (Nelešovice), 11.5. v okrese Prostějov (Žešov). Výskyty kohoutků (*Oulema sp.*) obecně jsou zatím velmi slabé.

Pozorování imag se provádí po uplynutí 4 dnů (nemusí být za sebou) s maximální teplotou vyšší než 17 °C, které následují po splnění sumy efektivních teplot $SET_{6,0}$ 110,0 °C denních stupňů DS (orientačně to bývá v období od konce dubna do poloviny května). Kontroluje se 100 smyků v porostech pšenice a ječmene na deseti různých místech rozložených na ploše pozemků (10 míst krát 10 smyků). Pozorování vajíček a larev se provádí po dosažení $SET_{6,0}$ 400,0 °C DS (orientačně u ozimé pšenice ve fázi 32–37 BBCH). Pokud je vylíhlých larev méně než 50 %, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50 % vylíhlých larev. Kontroluje se 10 odnoží za sebou v řádku na 10 různých místech porostu (celkem 100 odnoží) ve vzdálenosti více než 20 m od okraje porostu.

Předpoklad škodlivého výskytu larev je při zjištění více než 70 brouků na 100 smyků. Ošetřuje se v době, kdy poměr vajíček a vylíhlých larev je 1 : 2 nebo vyšší.

JEČMEN OZIMÝ (RF 32–65 BBCH, fáze druhého kolénka až střed květu)

Výskyty kupek padlí ječmene (*Blumeria graminis*) byly nahrazeny projevy polní rezistence.

Ojedinelý střední výskyt třásněnky obilné (*Frankliniella tenuicornis*) byl pozorován v okrese Jeseník (Bernartice).

První výskyty larev kohoutků (*Oulema sp.*) zaznamenali 11.5. v porostech ozimých ječmenů v okresech Olomouc (Paseka) a Prostějov (Žešov).

Monitoring a indikace ochrany proti kohoutkům viz pšenice ozimá.

JEČMEN JARNÍ (RF 15–37 BBCH, fáze pátého listu až objevení se posledního listu)

První výskyt padlí ječmene (*Blumeria graminis*) byl zaznamenán 7.5. v okrese Přerov (Tučín).

Pozorování padlí ječmene se provádí v plném odnožování (25 BBCH), při objevení druhého kolénka (32 BBCH) a na začátku metání (49–51 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož.

Ošetří se porosty, u nichž je při prvních dvou pozorováních padlím ječmene napadeno 10 a více % rostlin (25 BBCH) nebo odnoží (32 BBCH). Na začátku metání se hodnotí napadení dvou horních listů. Ošetření proti houbovým chorobám má zpravidla postihnout celý komplex listových chorob s cílem ochránit zejména praporcový list. Provádí se v období od tvorby posledního listu (fáze 37 BBCH) do začátku metání (fáze 51 BBCH), v každém případě je nutné dodržet pokyny na etiketě použitého přípravku.

První výskyty okřídlených jedinců mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*) v porostech jarních ječmenů zaznamenali 9.5. v okresech Nový Jičín (Petřvald), Olomouc (Nedvězí) a Opava (Opava-předměstí).

Monitoring a indikace ochrany viz pšenice ozimá.

První vylíhlé larvy kohoutků (*Oulema sp.*) v porostech jarního ječmene zjistili 9.5. v okrese Přerov (Osek nad Bečvou) a 11.5. v okrese Prostějov (Žešov).

Monitoring a indikace ochrany proti kohoutkům viz pšenice ozimá.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 12–33 BBCH, druhý list se zálistkem a úponkem až třetí internodium viditelné)

První výskyt kyjatek hrachové (*Acyrtosiphon pisum*) byl zjištěn 7.5. v okrese Přerov (Rokytnice).

Pozorování kyjatek se provádí jednou týdně od fáze druhého jednoduchého pravého listu (fáze 12 BBCH) do nalezení prvních kyjatek na rostlinách. Množství jedinců kyjatek (imag i nymf) se sleduje jednou za 14 dnů od nalezení prvních kyjatek na rostlinách do žluté zralosti, fáze 83–85 BBCH. Při úhlopříčném průchodu porostem se na deseti místech prohlédne vždy 5 za sebou rostoucích rostlin. Mšice se na místě oklepou na světlou podložku (např. papír) a spočítají.



Ošetří se porosty, kde je v průměru 3 a více jedinců kyjatek na jednu rostlinu hrachu.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 61–67 BBCH, počátek kvetení až dokvétání)

Místy se objevuje praskání nebo jiné deformace stonků, poškození kořenových krčků i kořenů a poruchy vývoje květenství také jako důsledky působení **mrazů**.

Až silné výskyty imag **bejlomorky kapustové (*Dasyneura brassicae*)** byly zjištěny v okrese Prostějov (Pěncín, Stařechovice, Určice, Výšovice). První ojediněle až střední výskyt larev v šešulích byl zjištěn 9.5. v okrese Jeseník (Javorník-Město), další výskyty larev byly hlášeny 11.5. z některých lokalit okresu Prostějov (Pivín, Vřesovice).

Výskyt imag se sleduje na rostlinách dvakrát týdně v období od žlutého poupěte do plného květu, fáze 59–65 BBCH, a jednou týdně v období od plného květu do konce květu, fáze 65–69 BBCH. Kontroluje se vždy namátkově vybraných 25 rostlin na protilehlých okrajích pozemku (celkem 50 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde je pozorováno v průměru 0,25 a více imag bejlomorky kapustové na 1 rostlinu. Ošetření v době, kdy jsou již vylíhlé larvy, je neúčinné.

Střední výskyt imag **krytonosce šešulového (*Ceutorhynchus obstrictus*)** byl zaznamenán v okrese Jeseník (Javorník-Město).

Výskyt brouků se sleduje na rostlinách dvakrát týdně v období od kvetení řepky (asi 30 % květů na hlavním stonku otevřených) do plného květu (asi 50 % květů na hlavním stonku otevřených, první korunní plátky již opadávají), fáze 63–65 BBCH, a jednou týdně v období dokvétání (velké množství korunních lístků již opadlo) do konce květu, fáze 67–69 BBCH. Kontroluje se vždy namátkově vybraných 25 rostlin na protilehlých okrajích pozemku (celkem 50 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde je v průměru 1 a více brouků na 1 rostlinu.

MÁK SETÝ (RF 24–35 BBCH, fáze třetího a čtvrtého pravého listu až fáze růžice)

Některé porosty na Prostějovsku jsou řídké a mezerovité. Dříve vzešlé porosty byly poškozeny **větrnou erozí**.

První výskyt **plísně máku (*Peronospora arborescens*)** byl hlášený 9.5. z okresu Opava (Oldřišov).

Pozorování plísně máku se provádí v období od začátku stonkování do začátku květu, fáze 40–52 BBCH. Při úhlopříčném průchodu porostem se na deseti místech prohlédne vždy 10 za sebou rostoucích rostlin.

Ošetří se porosty, kde je plísní máku napadeno 2 a více % rostlin.

Další první výskyt okřídlených samic **mšice makové (*Aphis fabae*)** v porostech máku zjistili 10.5. v okrese Olomouc (Velká Bystřice).

Pozorování mšice makové v porostech máku se provádí po ukončení přeletu mšic z brslenů do začátku sekundárního přeletu (orientačně do poloviny května), před květem (fáze 47–49 BBCH) a po začátku sekundárního přeletu (2–3 týdny po zjištění nymf se základem křídel na řepě či bobu). Pozorování se provádí na celé ploše porostu. Za napadenou se považuje rostlina alespoň s jednou živou mšicí. Kontroluje se 100 rostlin (5 míst krát 20 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde do začátku sekundárního přeletu je pozorováno v průměru 5 a více % napadených rostlin, po začátku sekundárního přeletu 20 a více % napadených rostlin.

Lokálně střední až silné je v okrese Přerov (Prosenice) zaplevelení **drchničkou rolní (*Anagalis arvensis*)**, **laskavcem ohnutým (*Amaranthus retroflexus*)**, **merlíkem bílým (*Chenopodium album*)**, **pýrem plazivým (*Elytrigia repens*)**, **rdesnem blešníkem (*Polygonum lapathifolium*)**, **rozrazilem břečťanolistým (*Veronica hederifolia*)**, **violkou rolní (*Viola arvensis*)** a na okrajích pozemků zejména **úhorníkem mnohodílným (*Descurainia sophia*)**.

OKOPANINY

BRAMBOR (RF 01–31 BBCH, hlíza nenarašena až plný prodlužovací růst)

Zatím ojedinělý výskyt imag **mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*)** v okrese Jeseník (Javorník-Ves) je hodnocený jako slabý.



V období hromadného kladení vajíček se sleduje množství brouků v porostu a za 2–4 týdny (tedy celkem třikrát) množství ohnisek larev. Porost je nutno projít nejméně čtyřikrát na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Ošetření se provede v době maxima líhnutí larev. Při normálním průběhu počasí to bývá obvykle v době, kdy první vylíhlé larvy dosáhnou třetího instaru. Ošetří se porosty, kde bylo zjištěno 100 a více brouků na 1 ha nebo 140 a více ohnisek larev, přičemž za jedno ohnisko se považuje skupina 35 a více larev.

CUKROVKA (RF 15–22 BBCH, pět listů vyvinuto až listy pokrývají 50 % povrchu půdy)

Poškození komplexem chorob spály řepy způsobilo na Prostějovsku (Mořice, Vrchoslavice) výpadky až 25 % rostlin.

Další první výskyty mšice makové (*Aphis fabae*) v porostech cukrovky byly pozorovány 9.5. v okrese Opava (Opava-předměstí) a 10.5. v okrese Olomouc (Velká Bystřice). Ukončení přeletu z brslenů je dosud hlášeno pouze z okresu Prostějov.

Ošetření se signalizuje u semenaček při zjištění prvních larev mšice makové se základy křídel, u technické cukrovky při ukončení hlavního přeletu, tj. když 95 % okřídlených mšic opustilo brsleny.

První výskyty vajíček květilky řepné (*Pegomyia hyoscyami*) zaznamenali 9.5. v okresech Bruntál (Úvalno) a Prostějov (Klenovice na Hané).

Ochrana proti larvám květilky řepné dnes většinou představuje insekticidní moření osiva.

CHMEL (RF 13–24 BBA, třetí pár listů vyvinutý až čtvrtý pár vedlejších výhonů viditelný)

Ve chmelnicích probíhá zavádění chmelových výhonů na drátky a kultivace.

Začátek přeletu okřídlených samiček mšice chmelové (*Phorodon humuli*) a první výskyt na rostlinách chmele byl pozorován 7.5. v okrese Přerov (Prosenice).

Výskyt mšice chmelové se sleduje jednou týdně od zavedení chmele.

Ošetření chmele se provede při průměrném výskytu 50 a více mšic na 1 list nebo při napadení 10 a více % hlávek v období začátku tvorby kolonií larev na listech chmelových rostlin.

OVOCNÉ DŘEVINY

V intenzívních sadech převládají slabé výskyty škodlivých organismů, silnější výskyty jsou zjišťovány hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzívních sadech a na rozptýlené zeleni.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 65–71 BBCH, plný květ až velikost plodu do 10 mm)

První výskyt příznaků napadení strupovitostí jabloně (*Venturia inaequalis*) zaznamenali 2.5. v okrese Opava (Pusté Jakartice).

Preventivně se ošetřuje průběžně po celé období primární infekce, to znamená od vyrašení do června v intervalu 5–14 dnů podle průběhu počasí. Pro infekci je rozhodující vztah délky ovlhčení listů (srážky, rosa) a teploty. Interval mezi postřiky by měl zohlednit infekční tlak, intenzitu růstu a možnosti použitého fungicidu. Při kurativní ochraně se ošetřuje po splnění podmínek pro infekci. K ošetření se používají kombinované nebo kurativně působící fungicidy, důsledně je třeba dodržovat dobu kurativní účinnosti přípravků. Další ošetření se provede šestý nebo další dny po předchozím ošetření.

Ojedinelý střední výskyt padlí jabloně (*Podosphaera leucotricha*) zaznamenali v okrese Jeseník (Javorník-Město) na neošetřovaných stromech náchylných odrůd.

Ošetření se signalizuje v období sekundárního šíření choroby ve fázi 55 BBCH (zelené poupě) a opakuje se podle potřeby (infekční tlak, intenzita růstu, použitý přípravek) přibližně až do fáze 76 BBCH (plody velikosti vlašského ořechu).

Lokální střední výskyty mšice jabloňové (*Aphis pomi*) byly zjištěny v okresech Jeseník (Javorník-Město), Opava (Pusté Jakartice), Prostějov (Němčice nad Hanou) a Přerov (Tučín).

Kontroluje se 100 letorostů (na 5 místech 20 letorostů z 1 stromu) na konci kvetení, fáze 67 BBCH.



Ošetření se provede při napadení 2 a více % letorostů koloniemi mšic, v případě napadení mšicí jabloňovou 10 a více %.

Střední až silné výskyty samců obaleče jablečného (*Cydia pomonella*) byly zaznamenány odchycem do feromonových lapáků v okresech Nový Jičín (Štramberk), Opava (Pusté Jakartice) a Prostějov (Dětkovice).

Přilét samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se provede vždy přibližně za týden po vyvrcholení letové vlny, pokud trvají vhodné podmínky pro kladení vajíček, tedy pokud večerní teploty ve 21 hodin středoevropského času dosahují alespoň 17 °C.

První výskyty samců obaleče jabloňového (*Hedya nubiferana*) byly zaznamenány odchycem do feromonových lapáků 5.5. v okrese Olomouc (Náměšť na Hané), 8.5. v okrese Nový Jičín (Štramberk) a 11.5. v okrese Jeseník (Javorník-Město).

Slabé, ale trvalé přilety samců obaleče trnkového (*Cydia janthinana*) do feromonových lapáků pokračují v okrese Prostějov (Dětkovice).

Peckoviny

SLIVŮŇ (RF 67–72 BBCH, vadnutí květů až velikost plodu do 20 mm)

Ojedinělý střední výskyt mšice slivové (*Brachycaudus helichrysi*) zaznamenali v neošetřovaných zahradách v okrese Jeseník (Javorník-Město).

Napadení letorostů mšicemi se sleduje v období prvního opadu plodů po odkvětu až zbarvování plodů, fáze 71–81 BBCH (orientačně duben až červenec).

Ošetření se provede při napadení 5 a více % letorostů koloniemi mšic.

Na některých lokalitách jsou nalézány první vyhlhlé larvy pilatky švestkové (*Hoplocampa minuta*) a pilatky žluté (*Hoplocampa flava*) v plodech. V okrese Jeseník (Javorník-Město) je jejich výskyt hodnocený lokálně jako střední.

Sleduje se výskyt imag na lepkových deskách ve fázi 61–67 BBCH a výskyt vajíček v období opadu prvních květních plátků (fáze 65 BBCH).

Ošetření se provede při výskytu 5 a více % plodů s vajíčky pilatek. Optimální termín ochrany je při začátku líhnutí housenic. Po zjištění larev v plodech je insekticidní ošetření už neúčinné.

Silné výskyty samců obaleče švestkového (*Cydia funebrana*) zjistili odchycem do feromonových lapáků v okresech Nový Jičín (Příbor, Štramberk) a Prostějov (Kelčice).

Přilét samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ochrana proti současné, tj. první generaci, která působí propad plodů, není obvykle účelná. Pouze v letech s nízkou násadou plodů a velmi vysoké populační hustotě obaleče švestkového je vhodné ji provést, a to po zjištění první výrazné letové vlny. Ošetření se signalizuje v období letu imag letní generace, a to v první třetině letové křivky této generace. Ochranný zásah je vhodné směřovat proti právě se líhnoucím housenkám, tj. asi týden po vrcholu letové vlny. U raných a poloraných odrůd většinou stačí jedno ošetření. U pozdních odrůd, pokud nadále trvají vysoké přilety samců do feromonových lapáků, se provede druhé ošetření, a to přibližně 10 dnů po prvním.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek